

Aparèixer / Desaparèixer. *Lumen luxit in hoc habitaculo.*

Per Jesús Galdón

Aquesta, potser, no és una introducció a l'us.

És més una reflexió que dona un camí del que aquí veureu, un camí que parteix d'una petita imatge: una petita fotografia del retaule d'una església.

Què és una imatge entre els milions i milions d'imatges que recorren el món d'avui dia? A la fi, quina importància pot tenir una sola imatge per al món?

Una imatge, com sabeu, per petita que siga, guarda el nostre llegat, esdevenint una eina de futur.

Mil vegades també haureu sentit i sabut de llarg que visquem en una societat estructurada en el visual, farcida d'imatges que ens fan saber del nostre món de forma immediata. Ens hem ensenyat inconscientment al complex llenguatge de les imatges, identificant el seu ús al dogma de la veritat sense pensar-nos-ho gaire.

És clar que al llarg de la història de la humanitat, aquesta sobreabundància de la imatge mai no ha estat com en el nostre present. Però, fins quin punt?

Mike Parker Pearson, un renombrat arqueòleg anglès, afirma que "del 99% de la humanitat no n'han quedat rastres"

El doctor Bosch, en les seves recerques sobre l'art barroc a Catalunya, ens indica que en les accions dels primers dies de la guerra civil, probablement va desaparèixer el 90 % de l'art barroc català.

Viure en una societat de la sobreabundància de la imatge i saber aquestes dades demolidores és tota una contradicció que fa de la seva lectura una difícil conclusió.

Jo, particularment, la primera que en trec és que la imatge, com a eina de futur i de continuïtat del nostre llegat, és tan fràgil com una fulla d'arbre a l'alba de la tardor.

Malgrat això, no se sap com, l'art va apareixent i desapareixent de forma estranya (per no dir "natural") en el paisatge de la història. Un paisatge que a la ciutat de Manresa va ser transformat en els llargs dies de la guerra civil espanyola, en l'enderrocament de diverses esglésies, i en concret, i com a metàfora del món, en el cas de l'església del Carme.

Va estar enderrocada i reconstruïda, perdent en tan curt camí d'uns pocs dies, el seu esperit i el nostre patrimoni. Un camí que es va creuar a la meua mirada en una petita fotografia del retaule major de l'església del Carme.

Aquesta imatge és de les poquíssimes (potser contades amb els dits d'una mà) que ha arribat als nostres ulls d'aquesta gran pintura barroca. Els últims cinc batecs d'un cor que van ressonar al meu cor, i que van ser causa d'aquesta exposició.

Amb aquesta instal·lació, he mirat de reconstruir el buit deixat per aquesta història, el so del seu silenci.

Amb aquesta exposició, doncs, he mirat de donar continuïtat i fer reaparèixer aquesta gran pintura, que sols serà en aquest espai i en un temps limitat, en l'esquelet de fusta, tela i mirall.

Així, sols dels teus ulls serà el camí; de la teva mirada, l'infinit.

DESCRIPCIÓ

L'exposició de l'espai memòries consta de dos parts.

Una primera part introductòria, on hi ha tot un recull de documentació al voltant de l'església del Carme i del retaule d'en Pere Cuquet. Son fotografies, plànols i documents originals que ens expliquen parts de la seva història, dels esdeveniments de la destrucció i de la seva reconstrucció, així com del procés de preservació del que va quedar.

La segona part, on s'erigeix la instal·lació "aparèixer/desaparèixer", es constitueix un espai de diàleg:

Per una part, la instal·lació "reconstrueix" el retaule a la seva mida original de forma esquemàtica, tal com una bastida, partida en dos parts una front de l'altre. Les sis teles detallen fragments de les pintures originals, ampliat, en que la pintura brolla de les parts desaparegudes. Els vuit lluernaris que acolliren les policromies dels sants, desaparegudes, acullen cadascuna un mirall negat per les figures anònimes dels treballadors que van participar en l'enderrocament.

Per altra part, als costats laterals es troben les restes originals d'aquesta gran pintura caiguda. No estan tractats museogràficament, sinó com a restes preservades i presentades de forma directa, sense intermediació. Quasi totes elles son inèdites: no han estat presentades en públic des que van ser arrancades al 1937.

Finalment, al fons de l'espai, darrera d'aquest espai central, es troben 8 gravats i una petita fotografia. Son l'únic i darrer reflex d'un gran mirall, darrer testimoni d'aquesta història, que és també la teva.